

ZKUŠENOSTI Z TECHNICKÉHO ZABEZPEČENÍ TANKOVÉ DIVIZE

Organizace a realizace technického zabezpečení ukázkového divizního taktického cvičení byla uskutečněna na základě úkolů cvičení, vycvičenosti vojsk, technického stavu výzbroje a techniky, stavu dílenských a vyprošťovacích prostředků a ročního období.

Po obdržení úkolů ke zplánování a uskutečnění ukázkového divizního taktického cvičení tankové divize (UDTC) na téma **Zasazení divize do útoku po přesunu z hloubky vlastního teritoria** bylo nutné realizovat v technickém zabezpečení divize tato opatření:

- ovlivnit výcvik všech kategorií vojáků (včetně vojáků v záloze),
- stanovit a udělat ošetřování výzbroje a techniky v souladu s rozježděností,
- upřesnit doplnění útvarů automobilní technikou z národního hospodářství,
- rekognoskovat osy přesunu a zplánovat technické zabezpečení dalekého přesunu,
- připravit munici a imitační prostředky, doplnit zásoby všech druhů materiálů a stanovit způsob jejich vyvážení.

Tato opatření byla zplánována a splněna i s přihlédnutím ke zvláštnostem, které ukázkové divizní cvičení podstatně ovlivnily:

- cvičení se uskutečnilo ve třech vojenských výcvikových prostorech (Libavá, Mimoň a Hradiště),
- bylo spojeno s přesuny vojsk na velké vzdálenosti v zimním období,
- zúčastnilo se jej značné procento vojáků ze zálohy.

Proto bylo nutné především vojáky z povolání naučit řídit a uskutečnit praktické přesuny pásové techniky po komunikacích. Velitelé a štáby zvládli tyto zásady řízení provozu a ošetřování techniky i výzbroje v polních podmínkách v zimním období. Důraz byl při přípravě položen na zvládnutí zásad bezpečnostních opatření při provozu, na organizaci přesunů a opatření k předcházení havárií motorů tankové techniky. Zároveň byli proškoleni a přezkoušeni i velitelé vozů.

S řidiči pásové i kolové techniky (a to i řidiči ze zálohy) byl proveden plánovaný výcvik v řízení vozidel po komunikacích a byla s nimi prakticky procvičena činnost na krátkých zastávkách i v místě celodenního odpočinku. Byli rovněž proškoleni a přezkoušeni ze znalostí vyhlášky FMV č. 100/75 Sb.

Se všemi kategoriemi vojáků byla prakticky procvičena a zvládnuta kontrolní prohlídka, každodenní ošetřování techniky, činnost při vzniku poruchy a při dopravní nehodě.

S řidiči ze zálohy byly učební otázky procvičeny ve výcvikových prostorech při druhé etapě bojového stmelení.

Dílenští specialisté prakticky zvládli provádění ošetřování a oprav výzbroje a techniky v polních podmínkách v zimním období s využitím pojízdných dílenských prostředků. Obsluhy a osádky vyprošťovacích a evakuačních prostředků byly vycvičeny ve vyprošťování a vlečení výzbroje a techniky po komunikacích. Zvláštní důraz byl položen na praktický výcvik dílenských specialistů, kteří zabezpečovali přesun v místech technické pomoci.

Příprava osob proběhla za řízení velitele a štábu divize za účinné pomoci funkcionářů vyzbrojování a technického zabezpečení armády.

Při přípravě výzbroje a techniky se vycházelo z jejího skutečného technického stavu, dále ze zvláštností plánovaného přesunu v horském a zalesněném terénu v zimním období. Na základě toho pak zástupce velitele divize pro výzbroj stanovil lhůty, rozsah a pořadí ošetřování i oprav.

U výzbroje a techniky, která byla vzata z uložení, bylo nutné překontrolovat především těsnost chladicí, mazací a palivové soustavy, dále kvalitu náplní, pryžových spojů a seřizení. U provozní pásové techniky byly překontrolovány koleje pásy a pásy s menší zásobou kilometrů byly vyměněny (v průměru 1 až 2 tanky u pluku).

Byla přijata i další opatření pro zabezpečení provozu výzbroje a techniky, a to zvlášť v těžkých podmínkách (jako byl např. horský a zalesněný terén, nízké teploty ovzduší, značná vlhkost). K realizaci těchto opatření bylo plně využito především parkových dnů v období přípravy na cvičení.

Uskutečnila se zároveň i rektifikace veškeré výzbroje, protože ve druhé etapě bojového stmelení byly plánovány ostré bojové střelby tankových a motostřeleckých praporů. Byla připravena a vyvezena potřebná munice, imitační prostředky a cvičné střelivo. Důraz v období přípravy byl položen i na prosazení bezpečnostních opatření při manipulaci s municí a se zbraněmi. Plně byl realizován předpis Vševojsk-5-6, hlava 5, články 73, 74.

Na cvičení byla vyvezena technika a výzbroj v plánovaných počtech s dodržením zásad, které jsou stanoveny v rozkaze MNO č. 013/1986. Vzhledem k plánovanému průběhu kilometrů (u jednotlivých tankových a motostřeleckých pluků v průměru 400 km na jedno vozidlo) bylo nutné žádat FMNO o udělení výjimky z RMNO č. 013/1986. Počty a technický stav výzbroje i techniky a zvýšené normy průběhu nám pak zabezpečily veškerý výcvik v průběhu druhé etapy bojového stmelení i plánované úkoly cvičení.

Pro zabezpečení reálných přesunů bylo zároveň nutné, vzhledem k charakteru a délce osy přesunu, vytvořit nadřazeným stupněm potřebné technické zabezpečení.

Celkem bylo na dvou osách přesunu divize z VVP Libavá přes VVP Mimoň do VVP Hradiště (celková délka pochodu 460 až 600 km) vybudováno přes 30 míst

technické pomoci. Ta byla obsazena 400 dílenskými specialisty a více než 200 dílenskými a vyprošťovacími prostředky.

Veliteli míst technické pomoci byli určeni zkušení důstojníci z technických skupin. Dílenské prostředky byly zabezpečeny potřebným nářadím, materiálem, svářečskými prostředky apod.

Do místa celodenního odpočinku byla předsunuta rota oprav pásové techniky, četa oprav kolové techniky a četa evakuačních prostředků. Zabezpečení přesunu byla věnována maximální pozornost a zároveň byly při něm využity zkušenosti z přesunu motostřelecké divize na velké vzdálenosti. Technické zabezpečení přesunu bylo plánováno a budováno na principech míst technické pomoci s využitím teritoriálních prostředků na vlastním území. Odsuny nepojízdné pásové techniky zabezpečily vyprošťovací tanky a podvalníky, které byly zařazeny na záď pochodových proudů, a do některých míst technické pomoci.

Takto připravené osoby, výzbroj i technika, munice, dílenské a vyprošťovací prostředky pak v dalším zabezpečily splnění úkolů cvičení s dobrými výsledky.

Technické zabezpečení v průběhu cvičení

Cvičení bylo zplánováno, řízeno a uskutečněno na základě zpracovaného **Plánu technického zabezpečení divize**. Na jeho základě jsme stanovili úkoly vojskům k udržení výzbroje a techniky v dobrém technickém stavu, předpokládané prostory vzniku poruch, poškození výzbroje a techniky, členění a manévry dílenskými a vyprošťovacími prostředky, osy odsunu a shromaždiště poškozené techniky, prostory rozvinutí rot a praporu oprav techniky, místa technické pomoci a ostatní prvky technického zabezpečení. Byl znovu uskutečněn technický průzkum VVP Libavá, pochodových os VVP Mimoň a VVP Hradiště.

Divize se přesunula do prostorů kombinovaným způsobem. Značnou část osob a automobilní techniky tvořili vojáci ze zálohy a technika z národního hospodářství. Bojová technika a výzbroj byla v první etapě bojového stmelení vzata z uložení, a to jak krátkodobého, tak i dlouhodobého.

Odkonzervování výzbroje a techniky a její uvádění do bojové pohotovosti vyžadovala pečlivou přípravu skupin pro odkonzervování a dobrý stav prostředků (APS-55 M, přípravky pro nalévání AKB apod.). Automobilní technika, dodávána z národního hospodářství byla upravena v souladu s plánem jejího určení (korby, lavičky, plachty, oblouky).

Veškerá výzbroj a technika byla po uskutečnění etapě stmelení přesunuta kombinovaným způsobem do výcvikových prostorů.

Organizace a řízení technického zabezpečení v první etapě bojového stmelení byly vykonány v souladu se zpracovanými mobilizačními plány. Základem dobrých výsledků technického zabezpečení této etapy byl především dobrý technický stav veškeré uložené výzbroje a techniky. Znovu se potvrdilo, že je nutné již v míru velmi přísně posuzovat kvalitu i způsob uložení výzbroje a techniky. Ukázalo se, že značný význam má i kvalita řidičů a osádek povolanců na cvičení z národního hospodářství.

Nejllepší technický stav byl u techniky, která byla uložena v garážích do polyetylenových fólií. Velmi dobře bylo materiálně i organizačně zabezpečeno nalévání suchých, předem nabitých akumulátorových baterií.

Druhá etapa (výcvik vojsk) bojového stmelení byla zabezpečena výzbrojí, technikou a municí. K tomu přispěl v plné míře i **Plán technického zabezpečení druhé etapy bojového stmelení**. Jeho důsledná realizace zabezpečila kvalitní ošetřování veškeré výzbroje a techniky i výcvik dílenských a vyprošťovacích prostředků. Základ přípravy tvořilo především každodenní ošetřování výzbroje a techniky, které bylo spojeno s důsledným odstraňováním závad. Tento systém ošetřování umožnil 10hodinový denní provoz, aniž by v jeho průběhu došlo k vážnějšímu narušení technického stavu výzbroje a techniky. Nedošlo ani k vyššímu procentu poškození motorů tankové techniky, ostatních skupin a podskupin tanků. Také kapacita rot a praporů oprav techniky plně postačovala k ošetřování a opravám výzbroje a techniky v poli. Prapor oprav techniky i roty oprav techniky vševojskových pluků byly doplněny vojáky ze zálohy a smelovací výcvik byl zakončen na skutečném opravném fondu. Vyvezený tankový, automobilní a výzbrojní materiál plně pokryl požadavky na ošetřování a opravy. Celkem bylo ve druhé etapě bojového stmelení ujet 32 000 km u tanků, 15 000 km u BVP a 13 000 km u obrněných transportérů. Vzniklo při nich 31 poruch tanků, 6 poruch BVP a 13 poruch OT, z nichž bylo útvary opraveno 30 poruch, praporem oprav techniky 9 poruch a opravárenským závodem 026 Šternberk 11 poruch (především vozidel OT-62 a OT-65). Ukázalo se jako vhodné (nezbytné) plánovat na poslední den druhé etapy bojového stmelení před přesunem na velké vzdálenosti 4 až 6hodinové zaměstnání, při němž se uskutečnily kontrolní prohlídky, dále byly odstraněny zjištěné závady, doplněny PHM, munice apod. Z hlediska přesunů na velké vzdálenosti a předpokládané bojové činnosti by bylo výhodné tuto dobu prodloužit na 8 až 10 hodin.

Úkoly technického zabezpečení byly v tomto období cvičení dobře zplánovány a vojsky uskutečněny.

Technické zabezpečení přesunu na velké vzdálenosti bylo zabezpečeno v souladu se zpracovaným plánem. Důraz jsme položili na uskutečnění kontrolních prohlídek při krátkých zastávkách, ošetřování a opravy výzbroje i techniky v prostoru celodenního odpočinku.

K tomu, aby řidiči a osádky mohli tyto stanovené úkoly přesně splnit, bylo nutné v daném čase poskytnout jim pomoc dílenskými specialisty. Proto byly v každém proudu diferencovaně zařazeny pojízdné dílenské prostředky, vyprošťovací prostředky, náhradní díly, PHM a ostatní potřebný materiál.

Každý dílenský prostředek byl autonomní (již v míru je nutné, aby byl doplněn předepsaným materiálem, náhradními díly, provozními hmotami, pryžovými spoji, denní dávkou potravin apod.).

Vyprošťování a odsuny poškozené techniky zabezpečily jak praporní prostředky (každý tankový a motostřelecký prapor měl přidělen vyprošťovací tank), tak i plukovní prostředky. Ukázalo se, že je nutné mít, a to i v zimním období, v sestavě divize dostatečný počet podvalníků s tahači. Ty je pak výhodné zařazovat na závěr proudů pluků a do technické uzávěry u divize.

Rovněž bylo potvrzeno, že pro technické zabezpečení pochodu jsou velmi nutná místa technické pomoci, která byla vybavena nejen dílenskými a vyprošťovacími prostředky, ale i nezbytným týlovým materiálem (PHM, olej, zdravotnickým zabezpečením, prostředky pro přípravu teplé stravy, tankovým a automobilním materiálem apod.). Zejména v zimním období je zapotřebí poskytnout řidičům a osádkám poškozených vozidel v místech technické pomoci (MTP) komplexní technickou a týlovou pomoc. Tato pomoc má značný vliv na jejich morálně politický stav.

Hlavní prostředky TEZ pluků a divize byly vyvezeny do výcvikových prostorů, kde proběhla druhá etapa bojového stmelení.

Do místa celodenního odpočinku byla vyvedena rota oprav techniky, četa oprav kolové techniky a četa evakuace. Ostatní místa technické pomoci byla vybavena teritoriálními prostředky (v souladu s dislokací vojsk). Mezi místy technické pomoci bylo nepřetržitě spojení. V průměru na 30 až 50 km pochodu bylo vybudováno jedno místo technické pomoci.

Zkušenosti z ukázkového divizního taktického cvičení (UDTC) potvrdily, že MTP byla předimenzována. Je však nutné zdůraznit, že byly poměrně příznivé povětrnostní podmínky pro přesun (malá vrstva sněhu, noční teploty do -10°C , denní kolem 0°C). Současně při UDTC byly využity pro zásobování MTP stále posádky a pobočky okruhového skladu TAM.

Ukazuje se výhodné takovéto složení místa technické pomoci:

- základní dílenský prostředek pro opravy pásové a kolové techniky (PTD-A, PAD-1),
- nákladní automobil s materiálem (hlavní skupiny a podskupiny, spotřební materiál, čisticí prostředky a konzervační prostředky),
- automobilní cisterna s pohonnými hmotami, oleji, kapalinami apod.,
- vyprošťovací tank (vyprošťovací automobil),
- zdravotník nebo zdravotnický automobil,
- osobní terénní automobil (pro velitele skupiny) na průzkum osy,
- prostředky pro přípravu teplé stravy.

Vzhledem ke značným účinkům vysoce přesných zbraní a dalších prostředků nepřítele by bylo vhodné k zabezpečení přesunů zařazovat do těchto MTP i prostředky pro úpravu komunikací.

Do místa celodenního odpočinku se vojska přesunula poměrně unavená, a proto v nich mělo velký význam pevné velení. Je nutné, aby každý proud byl naveden regulací (průvodcem) k prostředkům hromadného doplňování a prostředkům technického zabezpečení. Jinak by se jejich kapacity využilo minimálně. V případě, že by následoval další přesun, je nutné vytvořit řidičům podmínky pro odpočinek (minimálně 4 hodiny). Proto je zapotřebí co nejdříve uskutečnit odstranění závad a seřízení ovládacího ústrojí silami řidičů a dílenských specialistů. Ostatní úkoly (doplnění munice, maskování apod.) mohou dělat osádky, které se během přesunu vezou (odpočívají nebo vedou jen omezenou bojovou činnost). Značnou aktivitu musí vyvinout v místech celodenního odpočinku především příslušníci, kteří pracují s prostředky TEZ. Je důležité již v tomto období sladit činnost technického průzkumu s orgány týlu (PHM, ubytování, stravování) tak, aby se co nejdříve dostaly k výzbroji a technice. Dílenské prostředky musí mít v těchto prostorech dostatek materiálu na opravy podvozků, spojek, motorů, převodových ústrojí, pro sváření apod. Kromě kvalifikované odborné technické pomoci je důležité mít v těchto místech i kvalitní týlové zabezpečení. Jediný problém velitelů a řidičů nesmí zůstat nevyřešen.

V průběhu dalších přesunů rychle narůstá únava, dochází k narušování vzdáleností mezi proudy, a proto je nezbytné ve druhé části pochodu se těmito problémy zabývat a důsledně je odstraňovat.

Výsledky pochodu, jak průměrné rychlosti, tak počty poruch a vynucených zastávek, byly značně závislé na vycvičenosti řidičů, technickém stavu výzbroje a na kvalitě technického zabezpečení.

Celkem bylo při přesunech ujetu přes 40 000 km u tanků, 21 000 km u BVP a 20 000 km u obrněných transportérů. Vzniklo při nich 31 poruch tanků, 3 poruchy BVP a 26 poruch OT. Silami útvarů bylo uděláno čtyřicet oprav, prapor oprav techniky zajistil 15 oprav. Kladem je, že během přesunu byla udělána většina oprav, kromě pěti, které byly dokončeny až v místě celodenního odpočinku. Na čáru zasazení došla veškerá výzbroj a technika.

Ukázková zaměstnání technického zabezpečení

V průběhu cvičení byly připraveny a provedeny tyto ukázkové technického zabezpečení:

1. Organizace, materiální a kádrové zabezpečení přesunu divize na velké vzdálenosti, byly ukázány technické a uzavírací hlídky praporu, technická úzávěra pluku, MTP a činnost prostředků TEZ v místě celodenního odpočinku.

2. Činnost prostředků TEZ v místě celodenního odpočinku (kontrolní prohlídky, každodenní ošetření, odstranění poruch, poskytnutí pomoci řidičům a osádkám, opravy techniky, přesuny opravené techniky do sestavy vojsk).

3. Ošetřování výzbroje a techniky pluku (tp) po ukončení cvičení. Toto zaměstnání bylo jednodenní a mělo tyto učební otázky:

- plánování, řízení a vyhodnocování ošetřování výzbroje, techniky a materiálu po ukončení cvičení, stupeň prapor, pluk a divize,
- praktické práce při ošetřování a ukládání výzbroje, techniky a materiálu,
- činnost dilenských prostředků, roty, praporu, pluku a divize při kontrolách, seřizování a opravách výzbroje a techniky,
- technologie krátkodobého a dlouhodobého ukládání výzbroje a techniky po uskutečněním ošetření.

Ukázalo se, že základem celého systému ošetřování, ukládání výzbroje a techniky po cvičení je jeho správné zplánování, řízení a kontrola. Důležitou úlohu má především materiální zabezpečení prací. Proto se v období zplánování cvičení zpracovává **Plán ošetřování a ukládání výzbroje a techniky**. Schvaluje jej velitel, který cvičení řídí. Musí zabezpečit úplné ošetření, opravy a uložení výzbroje a techniky (výbrojní, automobilní, tankové, ženijní, chemické, spojovací, týlové apod.). Musí vycházet z počtů vyvezené techniky, z předpokládaného průběhu kilometrů, ze způsobu použití výzbroje, ze stavu a kapacity parkových zařízení (zejména pro mytí a čištění techniky), z kapacit technických ošetřoven a opravárenských jednotek, z kádrové a odborné připravenosti velitelů, štábů i vojsk, ze stanovených norem pro ošetřování a ukládání techniky apod.

Zkušenosti z ošetřování u motostřeleckých i tankových divizí potvrdily, že je nutné u tankové techniky a výzbroje plánovat ke splnění úkolů denně 10hodinové zaměstnání.

Ošetřování a ukládání výzbroje a techniky musí vždy obsahovat:

- jejich čištění a mytí, doplnění PHM a střeliva,
- vstupní kontroly technického stavu a úplnosti (dělají se již v závěru cvičení nebo v prvním dnu ošetřování tak, aby bylo možné vyžádat materiál na opravy a doplnit chybějící nářadí i spotřební materiál,
- vlastní ošetření výzbroje a techniky, odstranění zjištěných závad a nedostatků,

— kontrolu odstranění poruch a závad a ohodnocení stavu výzbroje a techniky známkou,

— krátkodobé uložení výzbroje a techniky, která byla komisionálně ohodnocena známkou dobře a výtečně,

— přípravu výzbroje a techniky na dlouhodobé uložení (vlastní ukládání je uskutečněno dle technologického postupu po stanovené době a ošetřování),

— údržbu jednotlivých parkových zařízení, opravy vozovek, úpravy garáží apod.

Pro ošetřování a ukládání výzbroje a techniky se zpracovává tato dokumentace:

u divize

— plán ošetřování a ukládání výzbroje a techniky po útvech,

— plán kontrolní činnosti a pomoci štábu divize,

u pluku — útvaru

— plán ošetřování a ukládání výzbroje a techniky po jednotkách,

— plán politického zabezpečení ošetřování a ukládání výzbroje a techniky,

— plán kontrolní činnosti a pomoci štábu pluku (útvaru),

u praporu

— plán ošetřování a ukládání výzbroje a techniky po rotách,

— plán politického zabezpečení ošetřování a ukládání výzbroje a techniky,

u roty

— rozvrh zaměstnání,

— písemná příprava na jednotlivé dny včetně vyhlášení socialistické soutěže,

u techniky

— individuální plán ošetřování,

— kontrolní list.

Ukázková zaměstnání sjednotila názory na ošetřování a ukládání výzbroje a techniky po cvičení. Kvalitní ošetřování a ukládání výzbroje a techniky zásadně dlouhodobě ovlivňuje její technický stav. Proto mu musí být věnována prvořadá pozornost. Jde o technologickou kázeň, kvalitu řízení, kontroly i materiální zabezpečení.

Splnění úkolů technického zabezpečení ukázkového divizního taktického cvičení s tankovou divizí se významnou měrou podílely na dobrých výsledcích, kterých divize v tomto výcvikovém roce dosáhla.